ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΥΠΑΤΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 17.12.2012
JOIN(2012) 36 final

ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Υποστήριξη της στενότερης συνεργασίας και της περιφερειακής ολοκλήρωσης στο Μαγκρέμπ: Αλγερία, Λιβύη, Μαυριτανία, Μαρόκο και Τυνησία

ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Υποστήριξη της στενότερης συνεργασίας και της περιφερειακής ολοκλήρωσης στο Μαγκρέμπ: Αλγερία, Λιβύη, Μαυριτανία, Μαρόκο και Τυνησία

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Οι λαοί του Μαγκρέμπ είχαν πρωτοποριακό ρόλο στα ιστορικά γεγονότα του 2011. Περισσότερο από κάθε άλλη περιοχή εντός του αραβικού κόσμου, οι χώρες του Μαγκρέμπ δρομολόγησαν μια μακριά διαδικασία αλλαγών και μεταρρυθμίσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μείζον συμφέρον για την επιτυχία μιας τέτοιας διαδικασίας εκδημοκρατισμού και εκσυγχρονισμού.

2. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του παρελθόντος έτους, εκφράστηκε εκ νέου η βούληση από τις χώρες του Μαγκρέμπ για στενότερη συνεργασία μεταξύ τους. Η κίνηση αυτή – που εξακολουθεί να παραμένει αβέβαιη και δεν έχει μετουσιωθεί σε ολοκληρωμένα μέτρα – βασίζεται στην αναγνώριση του γεγονότος ότι οι στόχοι της ευημερίας, της σταθερότητας και του δημοκρατικού μετασχηματισμού σε εθνικό επίπεδο δεν μπορούν να υλοποιηθούν πλήρως, χωρίς εμβάθυνση των σχέσεων μεταξύ των χωρών του Μαγκρέμπ.

3. Κύριος στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι ο καθορισμός των τρόπων με τους οποίους η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσε να στηρίξει τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των χωρών του Μαγκρέμπ, βασιζόμενη στη δική της εκτεταμένη εμπειρία ένταξης και του ενδιαφέροντός της για την περιοχή, ως γείτονας και βασικός εταίρος για τις πέντε ενδιαφερόμενες χώρες. Με τον τρόπο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (εφεξής «η Ύπατη Εκπρόσωπος») επιθυμούν να ενθαρρύνουν τις τρέχουσες προσπάθειες των εταίρων του Μαγκρέμπ για βαθύτερη συνεργασία σε επίπεδο Μαγκρέμπ και να τους συνοδεύσουν στη διαδικασία αυτή. Ένα ισχυρότερο και περισσότερο ενωμένο Μαγκρέμπ θα συμβάλει στην αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων, όπως η αστάθεια στην περιοχή του Σαχέλ, η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, η ανάγκη για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Οι προκλήσεις αυτές αποτελούν ιστορικές ευκαιρίες για την εμβάθυνση της εταιρικής μας σχέσης.

4. Η παρούσα ανακοίνωση εντάσσεται στο πλαίσιο της συνολικής απάντησης της ΕΕ στις αλλαγές που επέρχονται στις προς νότον γειτονικές χώρες. Οι προτάσεις που διατυπώνονται στην ανακοίνωση στοχεύουν στη συμπλήρωση και όχι στην αντικατάσταση του φάσματος μέτρων που ανέπτυξε η ΕΕ στις ανακοινώσεις[1] του 2011 που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος, που θέσπισαν

[1] «Εταιρική σχέση με τις χώρες της Νότιας Μεσογείου για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία» (8.3.11) και «Μια νέα απάντηση σε μια γειτονιά που αλλάζει: επισκόπηση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας» (25.5.11).

εταιρική σχέση για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία και μια ανανεωμένη προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας. Και οι δύο αυτές ανακοινώσεις υπογράμμισαν τη σημασία μιας μεγαλύτερης (και υποπεριφερειακής) ολοκλήρωσης νότου-νότου ως συμπλήρωμα σε άλλες διμερείς και περιφερειακές πρωτοβουλίες. Η παρούσα ανακοίνωση βασίζεται επίσης στο «Πρόγραμμα δράσης για αλλαγή», την αναθεωρημένη πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια προσανατολισμένη στα αποτελέσματα χρήση της χρηματοδότησης εξωτερικής βοήθειας[2].

5. Οι προτάσεις συνάδουν με την υπόσχεση της ΕΕ να ανταποκριθεί θετικά στις μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες που ξεκίνησαν από τις γειτονικές χώρες εταίρους και έχουν αναπτυχθεί σε διαβούλευση με αυτές. Πολλά από τα μέτρα που αναφέρονται κατωτέρω είναι νέα. Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις γίνεται αναφορά σε υπάρχουσες περιφερειακές πρωτοβουλίες, όπου οι προσπάθειες ολοκλήρωσης θα μπορούσαν να ενισχυθούν με την αξιοποίηση των υπαρχόντων μέσων και των προοπτικών από πλευράς Μαγκρέμπ, καθώς και με διμερείς δραστηριότητες, όπου αυτές συμβάλλουν στην ευρύτερη συνοχή της περιοχής.

6. Συγχρόνως, η ανακοίνωση επιδιώκει να αντικατοπτρίζει τις σημαντικές σχέσεις που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των χωρών του Μαγκρέμπ και της υποσαχάριας Αφρικής αφενός, και της ΕΕ και της υποσαχάριας Αφρικής, αφετέρου. Στο πλαίσιο αυτό, η στήριξη της ΕΕ για την ολοκλήρωση του Μαγκρέμπ θα πρέπει να συνδέεται σαφώς με τις ευρύτερες σχέσεις της ΕΕ στην αφρικανική ήπειρο, όπως θεσπίστηκαν στην κοινή στρατηγική Αφρική-ΕΕ[3]. Αυτό περιλαμβάνει ιδίως τις θεματικές «ειρήνη και συνεργασία για την ασφάλεια», στις οποίες οι χώρες του Μαγκρέμπ είτε συμμετέχουν άμεσα ή παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς. Η ανακοίνωση λαμβάνει επίσης υπόψη τον ιδιαίτερο διττό χαρακτήρα της Μαυριτανίας που οφείλεται στη γεωγραφική θέση της στο σταυροδρόμι μεταξύ του αραβικού Μαγκρέμπ και της υποσαχάριας Αφρικής.

7. Η βούληση για αλλαγή και οι αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικότερα η ολοκλήρωση αφορούν αποκλειστικά τις χώρες του Μαγκρέμπ. Κατά συνέπεια, οι προτάσεις της παρούσας ανακοίνωσης γίνονται σε πνεύμα αλληλεγγύης και εταιρικής σχέσης, σε μια κρίσιμη στιγμή των τρεχουσών συζητήσεων που διεξάγονται σε επίπεδο Μαγκρέμπ σχετικά με τον ρυθμό και το βάθος της ολοκλήρωσης σε υποπεριφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, ενώ οι προτάσεις που υποβάλλονται θα μπορούσαν να αποφέρουν οφέλη για τους πολίτες ολόκληρης της περιοχής του Μαγκρέμπ, θα μπορούσαν επίσης να είναι επωφελείς εάν αναπτυχθούν στην περιοχή σε πιο περιορισμένη διμερή βάση ή ασύμμετρα.

II. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΜΑΓΚΡΕΜΠ

8. Οι χώρες του Μαγκρέμπ αποτελούν μια περιοχή με πολύ πλούσιο δυναμικό ανάπτυξης. Περιοχή που βρίσκεται μεταξύ της υποσαχάριας Αφρικής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και της Ανατολικής Μεσογείου, αφετέρου, έχει το πλεονέκτημα της πρόσβασης στην ακτοπλοΐα του Ατλαντικού και της Μεσογείου,

---

2 «Αύξηση του αντικτύπου της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ: ένα πρόγραμμα δράσης για αλλαγή» (13.10.2011)

3 «Η στρατηγική εταιρική σχέση Αφρικής-ΕΕ. Μία κοινή στρατηγική Αφρικής-ΕΕ», σύνοδος κορυφής ΕΕ-Αφρικής στη Λισαβόνα, 2007, αναφορά 16344/07.

καθώς και τη δυνατότητα χερσαίων μεταφορών. Διαθέτει επίσης σημαντικούς φυσικούς και ανθρώπινους πόρους, καθώς και κοινούς πολιτιστικούς και γλωσσικούς δεσμούς.

9. Ωστόσο, το Μαγκρέμπ παραμένει μία από τις περιοχές με τη λιγότερη ολοκλήρωση, σε παγκόσμιο επίπεδο. Ως αποτέλεσμα, το αναπτυξιακό δυναμικό της περιοχής γενικά παραμένει εγκλωβισμένο. Από οικονομικής πλευράς, το κόστος της «μη Μαγκρέμπ» λύσης έχει πολλαπλά εκτιμηθεί σε ποσοστό 1-2% του ΑΕΠ. Ωστόσο, το πραγματικό κόστος της μη ολοκλήρωσης υπερβαίνει τα όρια της οικονομικής ανάπτυξης και περιλαμβάνει την ασφάλεια και την ευρύτερη ανθρώπινη ανάπτυξη της περιοχής.

10. Οι προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζει η περιοχή είναι πλήρως τεκμηριωμένες. Σε αυτές περιλαμβάνονται:

Δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις

α) Όλες οι χώρες του Μαγκρέμπ βρίσκονται σε διαδικασία πολιτικών μεταρρυθμίσεων. Στον πολιτικό τομέα, οι προσδοκίες των πολιτών είναι υψηλές όσον αφορά τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή, τη λογοδοσία, την πρόσβαση στις πληροφορίες, την ελευθερία έκφρασης και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Η κοινωνία των πολιτών έχει αποκτήσει μεγαλύτερη βαρύτητα και είναι περισσότερο ικανή να εκπληρώσει τον ρόλο της ως νόμιμη εταίρος της τοπικής αυτοδιοίκησης για την ανάπτυξη κοινωνιών με λιγότερους αποκλεισμούς. Οι βελτιωμένες εκλογικές διαδικασίες έχουν αναπτύξει τη λογοδοσία στην περιοχή. Τα κοινοβούλια έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν ως βασικοί συντελεστές, καθώς και τα διάφορα πολιτικά κόμματα/κινήματα που έχουν προκύψει έως σήμερα. Ταυτόχρονα, οι θεσμοί που είναι αναγκαίοι για την προστασία των δημοκρατικών αξιών, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ανεπαρκείς. Στο πλαίσιο αυτό, η παγιοποίηση και η προώθηση των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων που σέβονται πλήρως τους διεθνείς κανόνες για τα ανθρώπινα δικαιώματα εξακολουθούν να θέτουν πολλά προβλήματα.

Κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις

β) Η ανάπτυξη του Μαγκρέμπ εξακολουθεί να παραμένει υπερβολικά χαμηλή για την απορρόφηση μεγάλων ρευμάτων πληθυσμού στην αγορά εργασίας, τη μείωση της φτώχειας και της ανεργίας (μεταξύ 10% και 18% στην Αλγερία, το Μαρόκο και την Τυνησία και άνω του 30% στη Μαυριτανία το 2011). Η έκθεση του UNDP του 2011 για τις αραβικές αναπτυξιακές προκλήσεις εκτιμά ότι, ακόμη και σε ένα συντηρητικό σενάριο (δηλ. διατήρηση των υπαρχόντων ποσοστών ανεργίας και του ποσοστού συμμετοχής του εργατικού δυναμικού), οι χώρες του Μαγκρέμπ πρέπει να δημιουργήσουν 1,8 εκατομμύρια θέσεις εργασίας μέχρι το 2015 και 7,8 εκατομμύρια μέχρι το 2030. Επιπλέον, η έλλειψη επαρκών ευκαιριών απασχόλησης θα μπορούσε να οδηγήσει σε μεγαλύτερη φτώχεια εάν το ανθρώπινο κεφάλαιο που αντιπροσωπεύει η νεολαία συνεχίσει να παραμένει αναξιοποίητο. Χωρίς την αύξηση της ανάπτυξης και ελλείψει αποτελεσματικών πολιτικών για την απασχόληση (συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο και της προώθησης της αξιοπρεπούς εργασίας), θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν

υψηλά επίπεδα ανεργίας των νέων και ο άτυπος τομέας θα εξακολουθήσει να αντιπροσωπεύει σημαντικό ποσοστό της πραγματικής οικονομίας. Με τη σειρά τους, οι εν λόγω παράγοντες θα εξακολουθήσουν να αποτελούν σημαντικό κίνδυνο για τη μελλοντική κοινωνική σταθερότητα και τη διαδικασία μετάβασης προς τη δημοκρατία.

γ) Η ανάπτυξη της γεωργίας σε πολλές από τις χώρες του Μαγκρέμπ παρακωλύθηκε από διαρθρωτικά προβλήματα, όπως οι περιορισμένες επενδύσεις, η διαθεσιμότητα νερού, η υποβάθμιση της γης, η κλιματική αλλαγή και η περιορισμένη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Ο γεωργικός τομέας αντιμετωπίζει την πρόκληση της μεγαλύτερης και καλύτερης παραγωγής, ήτοι της αύξησης της γεωργικής παραγωγικότητας, της μετακίνησης προς αειφόρες μεθόδους παραγωγής και της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης στις αγροτικές περιοχές, με βάση μακροπρόθεσμες στρατηγικές.

δ) Μέχρι σήμερα, το δυναμικό για την ανάπτυξη πραγματικά διαφοροποιημένων οικονομιών με βάση την εμφάνιση ενός δυναμικού ιδιωτικού τομέα δεν έχει καθόλου υλοποιηθεί. Το Μαγκρέμπ μέχρι σήμερα δεν έχει κατορθώσει να δημιουργήσει περιφερειακές καταναλωτικές αγορές, να αξιοποιήσει οικονομίες κλίμακας καθώς και να αξιοποιήσει πλήρως τη θετική γειτνίαση με την Ευρώπη και τις μεγάλες διηπειρωτικές θαλάσσιες οδούς για να αναπτύξει περιφερειακούς δεσμούς σε επίπεδο παραγωγής που θα αποτελούσαν τμήμα της παγκόσμιας αλυσίδας προστιθέμενης αξίας και, κατά συνέπεια, θα ήταν περισσότερο ελκυστικές για επενδύσεις. Πολύ συχνά, η διατήρηση κλειστών οικονομιών επέτρεψε να ευνοηθούν λίγες εγχώριες επιχειρήσεις στην προσοδοθηρική τους συμπεριφορά και να παγιωθούν μονοπωλιακές δυνάμεις. Επιπλέον, η διαφθορά εντοπίστηκε ως μείζον εμπόδιο για επενδύσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες.

ε) Στο πλαίσιο κοινωνικής και ανθρώπινης ανάπτυξης, παρά τα σημαντικά επιτεύγματα σε ορισμένους τομείς, κυρίως στον τομέα της εκπαίδευσης και το προσδόκιμο επιβίωσης, σημαντικό μέρος του πληθυσμού παραμένει χωρίς κατάλληλη απασχόληση, κοινωνική προστασία ή κοινωνικά δικαιώματα[4]. Επιπλέον, στις περισσότερες χώρες του Μαγκρέμπ, εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρές εσωτερικές κοινωνικές ανισότητες, με τον πλούτο συγκεντρωμένο σε επιλεγμένους τομείς. Ως αποτέλεσμα, οι χώρες του Μαγκρέμπ παραμένουν χώρες μετανάστευσης που κυρίως προσανατολίζονται στην Ευρώπη, με τη γενική εξαίρεση της Λιβύης. Είναι επίσης χώρες διέλευσης για λαθρομετανάστευση προς την Ευρώπη. Η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν η νέα γενιά είναι καλά εκπαιδευμένη και ικανή να συμμετέχει στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας της. Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού αποτελεί βάση για σταθερότητα και μπορεί να συμβάλει στην οικοδόμηση μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για τη δημοκρατική μετάβαση, διότι είναι υπεύθυνα για την κατάρτιση μιας νέας γενιάς ηγετών και διδασκόντων. Επιπλέον, το θέμα της μεταρρύθμισης της

[4] Βλ. UNDP: Έκθεση για τις αραβικές αναπτυξιακές προκλήσεις του 2011.

πολιτιστικής πολιτικής απέκτησε ιδιαίτερη σημασία αμέσως μετά τον απόηχο της αραβικής άνοιξης.

Παγκόσμιες απειλές

στ) Τα ζητήματα της τρομοκρατίας και της διεθνούς εγκληματικότητας παρουσιάζουν ύψιστο ενδιαφέρον στην περιοχή αλλά και γενικότερα στις προς νότον γειτονικές χώρες, καθώς και στην περιοχή του Σαχέλ. Η Αλ Κάιντα στο ισλαμικό Μαγκρέμπ (AQMI) συγκεντρώνει ένα δίκτυο τρομοκρατίας, ιδίως στο Μαγκρέμπ και στο Μάλι. Η κατάσταση επιδεινώθηκε μετά τη σύγκρουση στη Λιβύη, με την αυξανόμενη εμπορία ανθρώπων, όπλων και ναρκωτικών και την παρουσία μαχητών τζιχάντ που συμμετείχαν στη σύγκρουση που δημιούργησε αστάθεια στην υποσαχάρια περιοχή. Επίσης, υποκίνησε την εξέγερση των Τουαρέγκ στο Βόρειο Μάλι που επέτρεψε στο AQMI να επεκτείνει ακόμη περισσότερο την επιρροή του. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έθεσε η ΕΕ στο πλαίσιο της στρατηγικής της για την ασφάλεια και την ανάπτυξη στην περιοχή του Σαχέλ[5] (που καλύπτει την Αλγερία, τη Μαυριτανία, το Μάλι και τον Νίγηρα, αλλά η εφαρμογή της στρατηγικής εστιάζεται στις τρεις τελευταίες χώρες), θα είναι σημαντική η στενή συνεργασία με τις χώρες του Μαγκρέμπ, που οι ίδιες θίγονται άμεσα, αλλά είναι επίσης παράγοντες της υποσαχάριας ζώνης.

Περιβάλλον και κλιματική αλλαγή

ζ) Το Μαγκρέμπ είναι μία ζώνη που αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις στον τομέα του περιβάλλοντος και της εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων. Απαιτείται δράση σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, περιλαμβανομένων προβλημάτων που συνδέονται με τον αέρα, το νερό, το θαλάσσιο περιβάλλον, το έδαφος και τη βιοποικιλότητα. Επίσης, οι χώρες του Μαγκρέμπ είναι εξαιρετικά ευάλωτες και ήδη υφίστανται τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής με δυνητικά σοβαρές επιπτώσεις σε βασικούς τομείς της οικονομίας (π.χ. γεωργία, τουρισμός, τιμές των τροφίμων). Συγχρόνως, η ίδια περιοχή προσφέρει μοναδικές ευκαιρίες μετακίνησης προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης που συνδέεται με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, ιδίως με αυξημένη έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, μεταξύ άλλων, μέσω διασυνοριακών προγραμμάτων και πολιτικών. Αυτό με τη σειρά του θα συμβάλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην προσέλκυση επενδύσεων στην περιοχή.

III. ΈΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΜΑΓΚΡΕΜΠ, ΈΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ, 5+5 – ΜΙΑ ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.

11. Η ΕΕ έχει δεσμευθεί να εμβαθύνει τις διμερείς σχέσεις της με τις χώρες του Μαγκρέμπ. Ταυτόχρονα, πιστεύει ότι υπάρχει ανάγκη επανεργοποίησης των ήδη υπαρχουσών ποικίλων περιφερειακών οργανώσεων και δομών προκειμένου να ανταποκριθούν στις κοινές προκλήσεις. Η ΕΕ είναι πρόθυμη να εντείνει τη στήριξή

[5] Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια και την ανάπτυξη στην περιοχή του Σαχέλ, 31 Μαρτίου 2011.

της, καθώς και να αναπτύξει συνέργειες και να ενισχύσει τον συντονισμό με τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες σε διμερές επίπεδο.

12. Η προτεινόμενη διάσκεψη της μελλοντικής Ένωσης του Αραβικού Μαγκρέμπ (UMA) θα αποτελέσει μια σημαντική ευκαιρία για να δοθεί νέα ώθηση στην ολοκλήρωση του Μαγκρέμπ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος εκφράζουν την ικανοποίησή τους για την μέχρι σήμερα ανάπτυξη διαλόγου με την UMA και δεσμεύονται να ενισχύσουν και να αναπτύξουν νέους τομείς συνεργασίας, με βάση ιδίως τις τεχνικές εργασίες που ήδη έχουν αναληφθεί από την UMA.

13. Ορισμένα διεθνή πλαίσια μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να διευκολυνθεί η ευρύτερη και καλύτερη συνεργασία μεταξύ των χωρών του Μαγκρέμπ, καθώς και τους προς βορράν και προς νότον γείτονές τους. Η Ένωση για τη Μεσόγειο (UfM) μπορεί να χρησιμοποιήσει την ευελιξία της προκειμένου να ενισχυθούν τα σχέδια υποπεριφερειακής συνεργασίας υπέρ των χωρών του Μαγκρέμπ. Η ομάδα πέντε χωρών της ΕΕ της Ανατολικής Μεσογείου της ΕΕ και του Μαγκρέμπ (αποκαλούμενη «5+5[6]») είναι πολύτιμη διότι καθιερώνει συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων χωρών, βάσει κοινών συμφερόντων και κοινών στόχων, η επίτευξη των οποίων μπορεί να υποστηριχθεί από την ΕΕ σε ορισμένες περιπτώσεις, για παράδειγμα, μέσω της χρηματοδότησης μελετών σκοπιμότητας ή της εκπόνησης σχεδίων. Η πρωτοβουλία των «pays du champ» (Αλγερία, Μάλι, Μαυριτανία, Νίγηρας), με στόχο την αντιμετώπιση της διάστασης Σαχάρας-Σαχέλ, παράλληλα με τη στρατηγική της ΕΕ υπέρ της περιοχής του Σαχέλ, επίσης παρέχει το πλαίσιο για στενή συνεργασία με τις χώρες του Μαγκρέμπ.

14. Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η ηπειρωτική διάσταση της Αφρικής: η περιοχή του Μαγκρέμπ θα συνεχίσει να συμμετέχει σε διαπεριφερειακές και ηπειρωτικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της κοινής στρατηγικής Αφρικής-ΕΕ, ιδίως με την υποστήριξη του παναφρικανικού προγράμματος, εφόσον δημιουργηθεί.

IV. ΠΡΟΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΓΚΡΕΜΠ· ΠΙΘΑΝΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΕ

15. Τα οφέλη από τη μεγαλύτερη ολοκλήρωση του Μαγκρέμπ θα είναι αισθητά όχι μόνον από τους πολίτες των πέντε ενδιαφερομένων χωρών, αλλά θα αποτελέσουν επίσης κτήμα των όμορων χωρών, περιλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την ΕΕ, η ανάπτυξη μιας ζώνης σταθερότητας και ευημερίας που θα βασίζεται στον δημοκρατικό έλεγχο και το κράτος δικαίου στις χώρες του Μαγκρέμπ αποτελεί βασικό στόχο των διμερών μας σχέσεων και μπορεί να ενισχυθεί μόνο μέσω της περιφερειακής προσέγγισης. Και οι δύο πλευρές της Μεσογείου αρχίζουν να αξιοποιούν τα οφέλη από την αυξημένη σταθερότητα, πιο ολοκληρωμένες αγορές, στενότερες διαπροσωπικές επαφές και εμβάθυνση των πνευματικών, οικονομικών και πολιτιστικών ανταλλαγών.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ θα μπορούσε να στηρίξει ορισμένες πρωτοβουλίες στους τομείς που απαριθμούνται παρακάτω, κινητοποιώντας ποικίλα μέσα, από τον ενισχυμένο πολιτικό διάλογο έως την τεχνική συνδρομή και τα ειδικά προγράμματα.

---

[6] Το φόρουμ της Δυτικής Μεσογείου αποτελείται από την Αλγερία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Λιβύη, τη Μάλτα, τη Μαυριτανία, το Μαρόκο, την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Τυνησία.

Α. Δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις

16. Η ΕΕ στηρίζει ήδη τις δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη του Μαγκρέμπ, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές εξελίξεις σε κάθε χώρα. Εκτός από τις δράσεις αυτές, η ΕΕ μπορεί:

- να στηρίξει περιφερειακές και υπο-περιφερειακές πρωτοβουλίες που στοχεύουν να ενισχύσουν τις οργανώσεις και τα δίκτυα της κοινωνίας των πολιτών για την προώθηση ευρύτερων δεσμεύσεων στη δημοκρατική διακυβέρνηση, τη λογοδοσία και τον δημοκρατικό διάλογο[7]. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με κινητοποίηση του Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτνίασης και Εταιρικής Σχέσης, περιλαμβανομένου του μηχανισμού χρηματοδότησης για την κοινωνία των πολιτών των νότιων γειτονικών χωρών, του Ευρωπαϊκού μέσου για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου και του προγράμματος για τους μη κρατικούς φορείς και τις τοπικές αρχές. Μπορεί να περιλαμβάνει την οργάνωση και υποστήριξη υποπεριφερειακών πρωτοβουλιών, όπως το κοινωνικό φόρουμ του Μαγκρέμπ, το συνδικαλιστικό φόρουμ του Μαγκρέμπ, δίκτυα της κοινωνίας των πολιτών κλπ…

- να στηρίξει την ανάπτυξη της συνεργασίας και τις ανταλλαγές μεταξύ των κοινοβουλίων του Μαγκρέμπ και εκείνων των κρατών μελών της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου·

- να συνεχίσει να στηρίζει τις προσπάθειες των χωρών εταίρων για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας και τον σεβασμό του κράτους δικαίου·

- να ενισχύσει τη θεσμική ικανότητα των τοπικών αρχών στην τοπική διακυβέρνηση και τη λήψη αποφάσεων, καθώς και στην παροχή υπηρεσιών, ιδίως όσον αφορά τη διαφάνεια, τις αποκεντρωμένες μεταρρυθμίσεις και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες μέσω ισότιμης συνεργασίας με τις τοπικές αρχές της ΕΕ·

- να δρομολογήσει νέο πρόγραμμα για την ενίσχυση του ρόλου των μέσων ενημέρωσης και του πολιτισμού στο Μαγκρέμπ, ως φορέων για τον εκδημοκρατισμό, την υποστήριξη της ελευθερίας της έκφρασης, και τη διευθέτηση των συγκρούσεων. Μεταξύ των δραστηριοτήτων της, το πρόγραμμα αυτό θα ευνοήσει την ομότιμη συνεργασία σε υποπεριφερειακό επίπεδο για τη στήριξη της διαδικασίας μετατροπής των κρατικών μέσων ενημέρωσης από ελεγχόμενα από το κράτος μέσα ενημέρωσης σε δημόσιους φορείς παροχής υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης.

Β. Παγκόσμιες απειλές

17. Οι χώρες του Μαγκρέμπ έχουν πρωτίστως την ευθύνη για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του λαθρεμπορίου ναρκωτικών. Εδώ, η επιτυχία εξαρτάται από τη στενή συνεργασία και, ως εκ τούτου, η ΕΕ υποστηρίζει όλες τις προσπάθειες για την προώθηση της ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ όλων των χωρών του Μαγκρέμπ για το θέμα αυτό. Οι μακροχρόνια ανεπίλυτες συγκρούσεις, καθώς και οι συνεχείς εντάσεις που προκύπτουν από πιο πρόσφατες συγκρούσεις, αντιπροσωπεύουν

---

[7] Σύμφωνα με την Ανακοίνωση «Οι ρίζες της δημοκρατίας και η βιώσιμη ανάπτυξη: η συνεργασία της Ευρώπης με την κοινωνία των πολιτών στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων», Βρυξέλλες, 12.9.12, COM(2012) 492 τελικό και τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 2012.

περαιτέρω δυνητικές απειλές για την ασφάλεια και προσκόμματα για τη συνέχιση της ολοκλήρωσης. Από τη σκοπιά της ΕΕ, η αστάθεια στην περιοχή Σαχάρα/Σαχέλ μπορεί επίσης να απειλήσει τη δική της ασφάλεια και, κατά συνέπεια, απαιτείται και η ίδια να εμβαθύνει τον διάλογό της, εντείνοντας τις προσπάθειες συνεργασίας με τις χώρες της περιοχής. Επιπλέον, πρέπει να ενισχυθούν οι προσπάθειες για τον μετριασμό της παράνομης εμπορίας χημικών, βιολογικών, ακτινολογικών ή πυρηνικών (ΧΒΠΑ) υλικών.

18. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕ μπορεί:

➢ να καθιερώσει τακτικές επαφές μεταξύ του στρατιωτικού επιτελείου της ΕΕ, του κέντρου ανάλυσης πληροφοριών της ΕΕ, της Ευρωπόλ και των αρμόδιων αρχών των χωρών του Μαγκρέμπ, ώστε να διασφαλίζεται καλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών·

➢ ανάλογα με την περίπτωση, να παρέχει τεχνικές συμβουλές στις αρμόδιες αρχές των χωρών του Μαγκρέμπ και στις δομές που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της εμπορίας ναρκωτικών·

➢ να συμμετέχει σε δραστηριότητες που εστιάζονται γύρω από την ασφάλεια σε πλαίσιο «5+5», καθώς και να υποστηρίζει την ανάπτυξή τους, ιδίως όταν περιλαμβάνουν μη στρατιωτικές και στρατιωτικές δραστηριότητες που συμβάλλουν στην εναέρια, θαλάσσια και χερσαία διαχείριση των συνόρων·

➢ να στηρίζει τη δικαιοσύνη, την αστυνομία και τις στρατιωτικές σχολές/κέντρα κατάρτισης των χωρών του Μαγκρέμπ κατά την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης που ανοίγονται σε συμμετέχοντες από την Αφρική και την περιφέρεια, παρέχοντας, κατά περίπτωση, τεχνικές συμβουλές·

➢ να στηρίζει τα μέτρα δημιουργίας ικανοτήτων, τις τεχνικές ανταλλαγές και τον επιμερισμό των βέλτιστων πρακτικών με την ΕΕ για την αντιμετώπιση των συνθηκών εξάπλωσης της τρομοκρατίας και να ενισχύει την κοινωνική ανθεκτικότητα έναντι υποκίνησης, στρατολόγησης και βίαιης ριζοσπαστικοποίησης, ιδίως της νεολαίας·

➢ να εντείνει τις προσπάθειες στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας των Κέντρων Αριστείας της ΕΕ για τη μείωση του κινδύνου ΧΒΡΠ·

➢ σύμφωνα με τις κοινές ανακοινώσεις του 2011[8], να στηρίζει τις προσπάθειες για την επίλυση συγκρούσεων και τη συμφιλίωση, ιδίως μέσω μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης, εάν της ζητηθεί από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Γ. Στήριξη της χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης

19. Τα διαρθρωτικά προβλήματα της υψηλής ανεργίας, των αδυναμιών της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των υπεύθυνων φορέων για την αγορά εργασίας, του ασθενούς ιδιωτικού τομέα και των χαμηλών επιπέδων του εμπορίου και της οικονομικής ολοκλήρωσης είναι συνδεδεμένα. Χωρίς ανταγωνιστικό ιδιωτικό τομέα, θα δημιουργηθούν λίγες αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας. Χωρίς προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης και των πολιτικών για την απασχόληση, ο ιδιωτικός τομέας δεν θα μπορέσει να αναπτυχθεί και χωρίς ανοικτές και ολοκληρωμένες οικονομίες, ο ανταγωνισμός θα εξακολουθήσει να είναι περιορισμένος, οι αγορές

[8] Βλ. υποσημείωση αριθ. 1.

ανεκμετάλλευτες και οι επενδύσεις που απαιτούνται για τη δημιουργία απασχόλησης δεν θα πραγματοποιηθούν[9].

Το πρόβλημα των θέσεων εργασίας

20. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν βασικά στοιχεία στο πλαίσιο της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και της απασχολησιμότητας. Στο Μαγκρέμπ, τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να στραφούν περισσότερο στην απασχολησιμότητα, την προώθηση ιδίως υψηλότερης ποιότητας επαγγελματικής εκπαίδευσης και την κατάρτιση (ΕΕΚ) και να ενισχύσουν την υποστήριξη των εν λόγω δυνατοτήτων. Ταυτόχρονα, η διαδικασία εκσυγχρονισμού των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στη βελτίωση της ποιότητάς τους και τη σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Παράλληλα, τα μέτρα για την αγορά εργασίας από την πλευρά της ζήτησης θα πρέπει να συμπληρωθούν με αποτελεσματικό κοινωνικό διάλογο.

21. Οι εθνικές πολιτικές εκπαίδευσης και απασχόλησης μπορεί να είναι σκόπιμο να συμπληρωθούν από περιφερειακές πρωτοβουλίες. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ μπορεί:

- να υποστηρίξει τη δημιουργία δικτύων σε επίπεδο Μαγκρέμπ μεταξύ εταίρων εκπαίδευσης/εταίρων κοινωνικής απασχόλησης (εκπαιδευτικά ιδρύματα και κοινωνικοί εταίροι)·
- να συμβάλει στην ενίσχυση των τεχνικών ανταλλαγών για την ΕΕΚ και για τα θέματα απασχόλησης στην περιοχή του Μαγκρέμπ, περιλαμβανομένων των δημόσιων υπηρεσιών για την απασχόληση·
- να διερευνήσει τη δυνατότητα τεχνικών ανταλλαγών σε επίπεδο Μαγκρέμπ σχετικά με επιλεγμένα θέματα στο πλαίσιο των δράσεων Μαρακές που επικεντρώνονται στην απασχόληση, την απασχολησιμότητα και την αξιοπρεπή εργασία·
- να συνεχίσει να υποστηρίζει τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων ανώτερης εκπαίδευσης στις χώρες του Μαγκρέμπ μέσω των προγραμμάτων Tempus, Erasmus MUNDUS και των διαδόχων προγραμμάτων. Τα μέσα αυτά θα συνεχίσουν να χρησιμοποιούνται για την προώθηση εθελούσιας σύγκλισης των συστημάτων ανώτερης εκπαίδευσης των χωρών εταίρων με τις εξελίξεις στην ΕΕ, βάσει του πλαισίου της διαδικασίας της Μπολόνια.

Ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα

22. Οι εκπρόσωποι του ιδιωτικού τομέα στο Μαγκρέμπ προσδιόρισαν την ανάπτυξη των δεξιοτήτων, την ποιότητα της παραγωγής, την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, την πρόσβαση στις αγορές (τόσο εντός όσο και εκτός της περιοχής), την αγροτική ανάπτυξη και την επέκταση του τομέα γεωργικών προϊόντων διατροφής, και κυρίως τη διαφάνεια του κανονισμού και την ασφάλεια του δικαίου ως βασικές απαιτήσεις για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα.

23. Οι κυβερνήσεις πρέπει να δημιουργήσουν ευνοϊκό περιβάλλον για την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και την ανάπτυξη των ΜΜΕ, να εξασφαλίζουν

[9] Βλ. επίσης: Διευκόλυνση του περιφερειακού εμπορίου και μελέτη υποδομής για τις χώρες του Μαγκρέμπ, 20 Ιουνίου 2012, Παγκόσμια Τράπεζα.

ισότιμους όρους ανταγωνισμού για όλους τους φορείς εκμετάλλευσης και να μειώσουν την αναποτελεσματικότητα και τη διαφθορά στη δημόσια διοίκηση. Η δίκαιη και απλή πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο αυτό. Δίκτυα επιχειρηματιών, εμπορικά επιμελητήρια και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να προσφέρουν ευκαιρίες για κατάλληλη υποστήριξη, αλλά επίσης μηχανισμούς για τον εντοπισμό των πελατών και των προμηθευτών. Ένας τομέας που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι η προώθηση της επιχειρηματικότητας των γυναικών.

24. Οι χώρες του Μαγκρέμπ θα αποτελέσουν βασικούς εταίρους της ΕΕ στο νέο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Ορίζοντας 2020» που περιλαμβάνει μια ισχυρή διάσταση διεθνούς συνεργασίας. Θα δεσμευτούν για την εκπόνηση μιας κοινής ατζέντας για την έρευνα και την καινοτομία μεταξύ της ΕΕ και των μεσογειακών χωρών-εταίρων. Οι χώρες του Μαγκρέμπ θα αναπτύξουν εταιρικές σχέσεις με την ΕΕ μέσω διαλόγων πολιτικών επιστημών, πρωτοβουλιών κοινής έρευνας για την αντιμετώπιση των κοινών κοινωνικών προκλήσεων που σχετίζονται με την ύδρευση, την επισιτιστική ασφάλεια, την υγεία, το περιβάλλον, την ενέργεια, καθώς και μέσω της οικοδόμησης ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας.

25. Με βάση τις υφιστάμενες προσπάθειες παροχής βοήθειας στην περιοχή για την υποστήριξη της ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα, η ΕΕ μπορεί:

- να στηρίξει τη δικτύωση μεταξύ των επιχειρηματιών του Μαγκρέμπ, μεταξύ άλλων, μέσω των εθνικών ενώσεων και της διεξαγωγής εκδηλώσεων·
- να στηρίξει τη δημιουργία ενός δικτύου παροχής συμβουλών σε επιχειρήσεις του Μαγκρέμπ που σχεδιάζουν να επενδύσουν σε άλλες χώρες του Μαγκρέμπ (ανάπτυξη επιχειρηματικών σχεδίων, γνώση της τοπικής νομοθεσίας κλπ.)·
- να στηρίξει από τεχνική άποψη τις τράπεζες του Μαγκρέμπ που επιθυμούν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους σε όλη την περιοχή (π.χ. συστήματα πληρωμών)·
- να στηρίξει τις χώρες εταίρους, μέσω του νέου Ευρωπαϊκού Προγράμματος Γειτονίας για τη Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη (ENPARD), στην υιοθέτηση πολιτικών για ισχυρότερη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές και στον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής·
- να προωθήσει την επιχειρηματικότητα των γυναικών, μεταξύ άλλων, μέσω της καθοδήγησής τους, διευκολύνοντας την πρόσβαση στη χρηματοδότηση και ενθαρρύνοντας τη βοήθεια του κράτους προς τις νέες επιχειρήσεις·
- να παρέχει πρακτική εκπαίδευση και καθοδήγηση σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) σε άλλες χώρες εταίρους για νέους επαγγελματίες/νέους επιχειρηματίες που επιθυμούν να δημιουργήσουν δική τους επιχείρηση, προκειμένου να διευκολυνθεί η επιτυχής δημιουργία νέων επιχειρήσεων και η ανάπτυξη επιχειρηματικών ιδεών, να δημιουργηθεί ικανότητα παροχής υπηρεσιών, καθώς και υπηρεσίες υποστήριξης επιχειρήσεων·
- μετά την απόφαση για αύξηση της δανειοδοτικής ικανότητας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και άλλων ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, να χορηγήσει συμπληρωματική βοήθεια για την υποστήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ. Θα μπορούσε να προβλεφθεί συνεργασία με τη μελλοντική Τράπεζα Ανάπτυξης του Μαγκρέμπ, ιδίως στον τομέα αυτό·

➢ να επεκτείνει το ευρωπαϊκό δίκτυο επιχειρήσεων που είναι ήδη παρόν στην περιοχή στις χώρες εταίρους που δεν καλύπτονται ακόμη από αυτό[10] και να ενσωματώσει συνεργατικούς σχηματισμούς και άλλα δίκτυα επιχειρήσεων σε ευρωπαϊκές πλατφόρμες συνεργασίας.

26. Ο πολιτισμός έχει ιδιαίτερα σημαντική συμβολή στη βιώσιμη ανθρώπινη, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Στην περιοχή του Μαγκρέμπ, η ΕΕ μπορεί:

➢ να στηρίξει την ανάπτυξη του πολιτιστικού τομέα ως παράγοντα για την αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής, με την προώθηση της μεταρρύθμισης πολιτιστικής πολιτικής και την ενίσχυση της ικανότητας των φορέων χάραξης πολιτιστικής πολιτικής και υποστηρίζοντας την προώθηση των επενδύσεων, τον ιδιωτικό τομέα και την ανάπτυξη των επιχειρηματικών ικανοτήτων των πολιτιστικών φορέων, ιδίως σε επίπεδο Μαγκρέμπ.

Εμπόριο

27. Μια ισχυρότερη περιφερειακή, εμπορική ολοκλήρωση μεταξύ των χωρών του Μαγκρέμπ, σε συνδυασμό με τη δημιουργία πραγματικών και ολοκληρωμένων ζωνών ελευθέρων συναλλαγών μεταξύ εταίρων Μαγκρέμπ και της ΕΕ, θα είχε ως αποτέλεσμα αμοιβαίο όφελος. Οι εταιρείες και οι επενδυτές της ΕΕ θα μπορούσαν να ωφεληθούν από τη μεγαλύτερη ανάπτυξη της αγοράς και την ολοκλήρωση, που θα τους έδινε πρόσβαση όχι μόνον σε μεγαλύτερες εξαγωγικές αγορές, αλλά και θα τους επέτρεπε να ενσωματώσουν την περιοχή στα παραγωγικά τους δίκτυα. Η άρση των υφιστάμενων φραγμών για το εμπόριο, το άνοιγμα των συνόρων (συμπεριλαμβανομένων των συνόρων Αλγερίας-Μαρόκου) και η ένταξη της περιοχής στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού και δίκτυα παραγωγής, θα μπορούσε επίσης να προσφέρει σημαντικές οικονομικές δυνατότητες. Ωστόσο, αυτού του είδους οι εξελίξεις εξαρτώνται από την πολιτική βούληση των εταίρων χωρών.

28. Για να ενθαρρύνει μια βαθύτερη εμπορική και οικονομική ολοκλήρωση στο Μαγκρέμπ, η ΕΕ εστίασε την υποστήριξή της στη διαφοροποίηση και ενίσχυση της εμπορικής ολοκλήρωσης νότου-νότου, καθώς και στην προώθηση επενδύσεων. Σε διμερές επίπεδο, η ΕΕ μέχρι σήμερα εστίασε τις προσπάθειές της σε εκείνες τις χώρες που δεν έχουν ακόμη προσχωρήσει στον ΠΟΕ (Αλγερία και Λιβύη) και στην ώθηση προς τη δημιουργία ολοκληρωμένων και σε βάθος ζωνών ελευθέρων συναλλαγών (Μαρόκο και Τυνησία).Τέλος, η δημιουργία δικτύων τέτοιων συμφωνιών μεταξύ της ΕΕ και του Μαγκρέμπ, καθώς επίσης και μεταξύ των ιδίων των εταίρων του Μαγκρέμπ, θα συμβάλει στην υλοποίηση του οράματος μιας οικονομικής κοινότητας μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της ΕΠΓ.

29. Με βάση τις υπάρχουσες εμπορικές σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των χωρών του Μαγκρέμπ, η ΕΕ μπορεί:

[10] Η Τυνησία είναι η μόνη χώρα του Μαγκρέμπ που καλύπτεται ήδη από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιχειρήσεων.

➢ να στηρίξει περαιτέρω την ανάπτυξη των δεσμών περιφερειακής παραγωγής με την αξιοποίηση και ευαισθητοποίηση των δυνατοτήτων για τη σώρευση καταγωγής μεταξύ των εταίρων της πανευρωμεσογειακής ζώνης εκτός από την προώθηση των αναμενόμενων νέων κανόνων που θα είναι προσαρμοσμένοι στους εξαγωγείς (με ιδιαίτερη σημασία για την κλωστοϋφαντουργία, αλλά επίσης για τις υψηλότερης προστιθέμενης αξίας βιομηχανίες)·

➢ να συνεχίσει την παροχή στήριξης και τεχνογνωσίας για να συνοδεύσει τις διαδικασίες εμπορικής και οικονομικής ολοκλήρωσης στο πλαίσιο της Ένωσης του Αραβικού Μαγκρέμπ και της Συμφωνίας του Αγαδίρ·

➢ να στηρίξει τις πρωτοβουλίες μεταξύ των εταίρων του Μαγκρέμπ για την ανάπτυξη της ευαισθητοποίησης για τις συνθήκες εμπορίου και επενδύσεων, για παράδειγμα, μέσω του ευρωμεσογειακού μηχανισμού εμπορικών συναλλαγών και διευκόλυνσης των επενδύσεων, να μειώσει τα μη δασμολογικά εμπόδια στο εμπόριο και να βελτιώσει και αναβαθμίσει τις τελωνειακές διαδικασίες και εγκαταστάσεις ώστε να προωθηθεί το ενδοπεριφερειακό εμπόριο·

➢ να διευκολύνει το εμπόριο βιομηχανικών προϊόντων, ολοκληρώνοντας τις προετοιμασίες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων μιας συμφωνίας για την αξιολόγηση συμβατότητας και αποδοχής (ACAA) με κάθε μία από τις χώρες του Μαγκρέμπ·

➢ να ενισχύσει τη συνεργασία με την επιχειρηματική κοινότητα του Μαγκρέμπ προκειμένου να επιτρέψει στις επιχειρήσεις να διαχειριστούν καλύτερα τα συμφέροντά τους όσον αφορά τις πρωτοβουλίες για το εμπόριο και τις επενδύσεις στην περιοχή. Η συγκρότηση ενός επιχειρηματικού φόρουμ ΕΕ-Μαγκρέμπ θα μπορούσε να αποτελέσει το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

Δ. Τομείς υποδομών και δικτύων

30. Για να καταστεί αποτελεσματική η περιφερειακή, εμπορική και οικονομική ολοκλήρωση απαιτούνται περιφερειακές συνδέσεις υποδομών και διοικητική υποστήριξη, εφόσον αποτελούν πρόσφορο περιβάλλον για τις επιχειρήσεις. Οι πρωτοβουλίες για τις υποδομές πρέπει να συμβαδίζουν με τις μεταρρυθμίσεις, με στόχο την προώθηση της διευκόλυνσης του εμπορίου, καλύτερο και δικαιότερο κανονιστικό σύστημα και επίσης την ελευθέρωση και την ολοκλήρωση των τομέων περιφερειακών υπηρεσιών (μεταφορές και υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών κλπ.).

Μεταφορές

31. Στον τομέα των μεταφορών, η ανάπτυξη του δικτύου του Αραβικού Μαγκρέμπ εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα. Το δίκτυο αυτό θα αποτελέσει μέρος του μελλοντικού διαμεσογειακού δικτύου μεταφορών που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο της ευρωμεσογειακής συνεργασίας (EuroMed). Κατά τον τρόπο αυτό, θα αποτελέσει τον απαραίτητο ακρογωνιαίο λίθο για την ανάπτυξη του ενδοπεριφερειακού εμπορίου και θα παράσχει στους οικονομικούς παράγοντες και τους πολίτες και στις δύο ακτές της Μεσογείου πολλαπλές συνδέσεις. Το άνοιγμα των χερσαίων συνόρων Αλγερίας-Μαρόκου θα αποτελέσει παράγοντα κρίσιμης σημασίας για την ολοκλήρωση των αυτοκινητόδρομων του Αραβικού Μαγκρέμπ και ως εκ τούτου για την ανάπτυξη του εμπορίου και των διαπροσωπικών επαφών.

32. Προκειμένου να επιταχυνθεί η πρόοδος στην ανάπτυξη των δικτύων μεταφορών, είναι αναγκαίες οι συντονισμένες προσπάθειες των περιφερειακών και υποπεριφερειακών δικτύων και δομών, όπως η EuroMed, η ομάδα των Υπουργών Μεταφορών της Δυτικής Μεσογείου (GTMO 5+5), η AMU, η Ένωση για τη Μεσόγειο, καθώς και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

33. Στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών, η μεγαλύτερη ενοποίηση με τους γείτονες της ΕΕ αναπτύχθηκε με τον στόχο της δημιουργίας ενός ευρύτερου Κοινού Ευρωπαϊκού Αεροπορικού Χώρου. Η προσφορά για τη δημιουργία κοινού εναέριου χώρου της Μεσογείου απευθύνεται επίσης στις χώρες του Μαγκρέμπ.

34. Η ΕΕ μπορεί:

- να στηρίξει την προετοιμασία μελετών και προγραμμάτων που μπορούν να τύχουν τραπεζικής στήριξης, καθώς και προγραμμάτων τεχνικής συνδρομής και να προωθήσει έναν ισχυρότερο συντονισμό μεταξύ των διαφόρων φορέων για την ανάπτυξη του δικτύου του Αραβικού Μαγκρέμπ, των θαλάσσιων συνδέσεων ΕΕ-Μαγκρέμπ και του κοινού Μεσογειακού εναέριου χώρου·

- να προωθήσει την ανάπτυξη των θαλάσσιων συνδέσεων σύμφωνα με την έννοια των θαλάσσιων αρτηριών προκειμένου να βελτιωθούν οι συνδέσεις μεταφορών μεταξύ της ΕΕ και των χωρών του Μαγκρέμπ, καθώς και εντός της ίδιας της περιοχής του Μαγκρέμπ, μέσω μιας βελτιωμένης δυνατότητας σύνδεσης του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και των δικτύων του Αραβικού Μαγκρέμπ·

- να αναπτύξει τον ΚΕΑΧ μέσω διαπραγμάτευσης συμφωνιών για τις αεροπορικές υπηρεσίες με ορισμένες χώρες του Μαγκρέμπ, όπως έχει ήδη γίνει με το Μαρόκο·

- να συνεχίσει να χρησιμοποιεί την Επενδυτική Διευκόλυνση Γειτονίας για την κινητοποίηση πρόσθετων κονδυλίων προκειμένου να καλυφθούν οι περιφερειακές επενδυτικές ανάγκες σχετικά με την υποδομή μεταφορών, ιδίως κινητοποιώντας τεχνική βοήθεια και χρηματοδότηση για την ολοκλήρωση των ελλειπόντων τμημάτων των αυτοκινητοδρόμων του Αραβικού Μαγκρέμπ, ειδικότερα στα σημεία διέλευσης των συνόρων·

- να συνεχίσει να υποστηρίζει τη χρήση, ανάπτυξη και εγκατάσταση διαλειτουργικών ευφυών συστημάτων μεταφορών·

- να ενθαρρύνει τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς που ασχολούνται με τις μεταφορές, όπως ήδη συμβαίνει για την αεροπορία, στο πλαίσιο των εντολών τους, να παράσχουν τεχνική υποστήριξη, μεταξύ άλλων, μέσω της αυξημένης ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των χωρών του Μαγκρέμπ.

Κοινωνία της πληροφορίας/Τομείς δικτύου

35. Παρά την ευρεία χρήση των δημοφιλών εργαλείων ενημέρωσης κατά τη διάρκεια των αραβικών επαναστάσεων, το Μαγκρέμπ είναι μία περιοχή όπου η πρόσβαση στο Διαδίκτυο εξακολουθεί να κυμαίνεται μεταξύ 5,5% και 34% στη Λιβύη/Τυνησία (που παραμένει χαμηλή με βάση τα διεθνή πρότυπα). Η υστέρηση των υποδομών ΤΠΕ και των κανονιστικών πλαισίων εμποδίζουν τις χώρες να αξιοποιήσουν πλήρως τα οφέλη της κοινωνίας της πληροφορίας και το δυναμικό παραγωγικότητας των ΤΠΕ. Επιπλέον, οι καθυστερήσεις στην απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιακών

υπηρεσιών μπορούν να δημιουργήσουν σοβαρά εμπόδια στην περαιτέρω περιφερειακή εμπορική ολοκλήρωση.

36. Η ΕΕ μπορεί:

- να παράσχει τεχνική βοήθεια με στόχο την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών του Μαγκρέμπ στον τομέα της κανονιστικής προσέγγισης μέσω ανταλλαγών βέλτιστων πρακτικών·
- να στηρίξει τη συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και των κανονιστικών αρχών του Μαγκρέμπ·
- να στηρίξει τις μελέτες για τις οικονομικές και νομικές επιπτώσεις μιας αναθεώρησης του ρυθμιστικού πλαισίου, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και το ηλεκτρονικό εμπόριο·
- να εξετάσει τις δράσεις που αποσκοπούν στο να βελτιώσουν την περιφερειακή διασύνδεση και να στηρίξουν την ανάπτυξη ικανοτήτων της ερευνητικής κοινότητας και την ανάπτυξη και χρήση των περιφερειακών ηλεκτρονικών υποδομών.

Ενέργεια

37. Η ΕΕ και οι χώρες του Μαγκρέμπ έχουν αναπτύξει μακροχρόνιες εταιρικές σχέσεις στον τομέα της ενέργειας (εμπόριο πετρελαίου και φυσικού αερίου, αγωγοί, ανάπτυξη υδρογονανθράκων, για παράδειγμα στην Αλγερία και τη Λιβύη, συγχρονισμένη διασύνδεση ηλεκτρικής ενέργειας, ροές ηλεκτρικής ενέργειας προς το Μαρόκο). Βάσει αυτής της συνεργασίας, σήμερα υπάρχει πραγματική προοπτική ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης ενεργειακής αγοράς μέσω μιας βαθύτερης σχέσης, αρχής γενομένης με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης και την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, προς όφελος τόσο του Μαγκρέμπ όσο και της ΕΕ. Ένας τέτοιος τομέας θα μπορούσε να συμβάλει στους ευρύτερους στόχους της τόνωσης του εμπορίου εσωτερικά στο Μαγκρέμπ και μεταξύ Μαγκρέμπ και ΕΕ. Θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ όσον αφορά την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μετά το 2020[11]. Επενδύσεις μεγάλης κλίμακας σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, περιλαμβανομένης της εφεδρικής δυναμικότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο Μαγκρέμπ, θα αύξαναν επίσης την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Με τη σειρά τους, οι επενδύσεις αυτές θα βοηθούσαν στην παροχή κινήτρων για τη δημιουργία νέων και περισσότερων θέσεων εργασίας, μεταξύ άλλων, με την ανάπτυξη τοπικών βιομηχανιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της έρευνας και καινοτομίας, της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, της ποιότητας του αέρα και της υγείας. Θα μπορούσαν επίσης να συμβάλλουν στις προσπάθειες αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και στην εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών χαμηλών εκπομπών. Μια αγορά ενέργειας του Μαγκρέμπ που θα τροφοδοτείται συνεχώς από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, θα μείωνε προοδευτικά το κόστος για τους εισαγωγείς ενέργειας και θα δημιουργούσε πρόσθετη ευελιξία στους παραγωγούς υδρογονανθράκων για τη χρησιμοποίηση των αποθεμάτων τους.

38. Οι χώρες του Μαγκρέμπ ως υποπεριοχή θα μπορούσαν να είναι πρωτοπόρες στην περιοχή της Μεσογείου, διατηρώντας τη συνοχή με ευρύτερες προσεγγίσεις (π.χ.

[11] «Ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές: σημαντικός παράγοντας στην ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας» COM (2012) 271, της 6ης Ιουνίου 2012.

Ένωση για τη Μεσόγειο, μεσογειακό σχέδιο ηλιακής ενέργειας κλπ. …). Στο πλαίσιο αυτό, μπορούν να ληφθούν ορισμένα συγκεκριμένα μέτρα προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης του τομέα ηλεκτρικής ενέργειας της Δυτικής Μεσογείου από το 2020 έως το 2025:

- με βάση μια σειρά κοινών τεχνικών κανόνων, οι δομές περιφερειακής συνεργασίας (MEDREG για τις ρυθμιστικές αρχές και MED-TSO για τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς) μπορούν να βοηθήσουν περαιτέρω στην ανάπτυξη κοινών κωδίκων δικτύου που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν πιλοτικά στο Μαγκρέμπ·

- θα πρέπει να καθοριστούν σταδιακά βήματα προς την ολοκλήρωση της αγοράς – που θα βασίζεται ιδίως στο χάρτη πορείας του Αλγερίου. Αυτό περιλαμβάνει στοιχεία, όπως: διμερή κατανομή δυναμικού βάσει κοινών αρχών έως το 2014, συντονισμένη κατανομή δυναμικότητας έως το 2016, δημιουργία ενός περιφερειακού χώρου εμπορίας ηλεκτρικής ενέργειας από το 2016-2020, κλπ.…·

- μπορεί να παρασχεθεί αυξημένη στήριξη για τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της περιφερειακής συνεργασίας και των περιφερειακών οργανισμών (π.χ. σύσταση ρυθμιστικών αρχών ενέργειας στο Μαρόκο και την Τυνησία έως το 2014, τη Λιβύη έως το 2016, λειτουργικά ανεξάρτητοι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς στις χώρες του Μαγκρέμπ έως το 2015, κλπ.)·

- μπορεί να αναπτυχθεί η συνεργασία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, μεταξύ άλλων, με τη στενότερη συμμετοχή των χωρών εταίρων στις συζητήσεις πολιτικής της ΕΕ και τα μέσα για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αυτό θα μπορούσε να δημιουργηθεί μέσω των υπαρχουσών ενεργειών στήριξης βάσει της Επενδυτικής διευκόλυνσης γειτονίας (ΕΔΓ) και των ευρωπαϊκών οργανισμών αναπτυξιακής χρηματοδότησης, μέσω χορήγησης χρηματοδότησης, τεχνικής συνδρομής και πράξεων επιχειρηματικού κεφαλαίου. Θα μπορούσαν να δρομολογηθούν κοινές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για καινοτόμα σχέδια. Μπορούν να συμφωνηθούν αρχές για τις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και το εμπόριο.

- στην περίπτωση της Μαυριτανίας, όπως και με άλλες υποσαχάριες χώρες, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η «Βιώσιμη ενέργεια για όλους» (SE4ALL) για τη στήριξη της ενεργειακής συνεργασίας μέσω των κατάλληλων χρηματοδοτικών μέσων.

39 Οι προοπτικές της περιοχής στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας για το 2020 απαιτούν σημαντικές επενδύσεις σε δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής (κυρίως συμβατικής αλλά με αυξανόμενο μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας) και υποδομές δικτύων. Με τη δημιουργία νέων ευκαιριών για τις ροές ηλεκτρικής ενέργειας στην περιοχή, η πιθανότητα ολοκλήρωσης του δακτυλίου ηλεκτρικής ενέργειας με βάση δύο διαδρόμους (Αλγερία-Μαρόκο-Ισπανία-Γαλλία και Αλγερία/Λιβύη-Τυνησία-Ιταλία) ενισχύεται.

40 Ενώ υπάρχουν ήδη οι τεχνικές μελέτες σκοπιμότητας, το κανονιστικό και οικονομικό μοντέλο για τις νέες διασυνδέσεις θα απαιτήσει ιδιαίτερη προσοχή και πιθανώς ένα ειδικό νομικό πλαίσιο (διακυβερνητική συμφωνία). Θα απαιτηθεί προσέγγιση «διαδρόμου» καθώς και σημαντικές δραστηριότητες συντονισμού. Ως εκ τούτου, η ΕΕ προτείνει τον διορισμό ειδικού συντονιστή, σε κοινή συμφωνία με τις ενδιαφερόμενες χώρες.

41. Επιπλέον:

- προκειμένου να διατηρηθεί η νέα ώθηση που δόθηκε από το Υπουργείο Ενέργειας του Αλγερίου στο πλαίσιο της συνεδρίασης του Ιουνίου 2010, προτείνεται η ετήσια σύγκλιση ενός Συμβουλίου Ενέργειας ΕΕ-Μαγκρέμπ, ενώ το επόμενο πρέπει να συγκληθεί εντός του πρώτου εξαμήνου 2013·

- η ΕΕ προτείνει να δρομολογήσει διεξοδικό τεχνικό διάλογο με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη προκειμένου να συζητηθούν όλα τα διαδοχικά βήματα προς την ενοποίηση της αγοράς. Θα μπορούσε να οργανωθεί το 2013 ένα φόρουμ ηλεκτρικής ενέργειας, αντίστοιχο με το φόρουμ της Φλωρεντίας στην ΕΕ·

- διεξάγονται τεχνικές εργασίες για την περιφερειακή ολοκλήρωση από περιφερειακούς οργανισμούς, όπως το MEDREG και το MED-TSO. Οι εργασίες αυτές θα μπορούσαν να συμπληρωθούν και να υποστηριχθούν από ένα συγκεκριμένο σχέδιο τεχνικής βοήθειας ήδη από το 2013 (οργάνωση και προετοιμασία των συνεισφορών για το φόρουμ ηλεκτρικής ενέργειας, υποστήριξη των τεχνικών εργασιών, ειδικά καθήκοντα για το MEDREG και το MED-TSO σχετικά με το Μαγκρέμπ, υλικοτεχνική υποστήριξη για τις ετήσιες υπουργικές συνεδριάσεις, κλπ.).

Ε. Περιβάλλον, κλιματική αλλαγή, πολιτική προστασία

Περιβάλλον και κλιματική αλλαγή

42. Η ΕΕ βοηθά ήδη τις χώρες του Μαγκρέμπ και άλλους εταίρους της Νότιας Μεσογείου να ενισχύσουν την προστασία του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής μέσω ενός φάσματος διμερών μέτρων, καθώς και μέσω της πρωτοβουλίας Horizon 2020 για την απορρύπανση της Μεσογείου.

43. Στο επίπεδο του Μαγκρέμπ, η ΕΕ μπορεί:

- σύμφωνα με τη διάσκεψη κορυφής Rio+20, να αναπτύξει περαιτέρω δραστηριότητες στον τομέα της πράσινης οικονομίας με το Μαγκρέμπ, ενισχύοντας, για παράδειγμα, την υποπεριφερειακή ή διεθνική συνιστώσα ή το υπάρχον χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο, για τους τρόπους βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης·

- να συνεχίσει να χρησιμοποιεί το επενδυτικό μέσο γειτονίας για να κινητοποιήσει πρόσθετη χρηματοδότηση προκειμένου να καλυφθούν οι επενδυτικές ανάγκες της περιοχής για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την ανάπτυξη έργων υποδομής που συνδέονται με το περιβάλλον·

- με τη στήριξη της γραμματείας της ένωσης για τη Μεσόγειο, των σχετικών ΔΧΟ και τη συμμετοχή των χωρών του Μαγκρέμπ, να συμμετάσχει περισσότερο στην εκτέλεση υποπεριφερειακών ή διεθνικών επενδυτικών έργων, ή εθνικών έργων που εμπίπτουν σε πλαίσια ή πρωτοβουλίες που έχουν αποφασιστεί κατόπιν κοινής συμφωνίας, ιδίως της πρωτοβουλίας Horizon 2020 για την απορρύπανση της Μεσογείου·

- στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής στη Μεσόγειο, οι χώρες του Μαγκρέμπ θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν περισσότερο να αναπτύξουν υποπεριφερειακές ή διεθνικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση οριζόντιων, συνδεόμενων με τη θάλασσα θεμάτων, όπως η θαλάσσια παρακολούθηση και ασφάλεια, οι θαλάσσιες αρτηρίες, οι γνώσεις για τη θάλασσα ή η θαλάσσια χωροταξία με σκοπό την ελευθέρωση του δυναμικού για «γαλάζια ανάπτυξη»·

- να ενισχύσει τη συνεργασία στον τομέα της διατήρησης της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας μεταξύ της ΕΕ και των χωρών του Μαγκρέμπ, ιδίως στο πλαίσιο της γενικής επιτροπής αλιείας για τη Μεσόγειο και της διεθνούς επιτροπής για τη διατήρηση των θυννοειδών του Ατλαντικού. Η συνεργασία αυτή θα μπορούσε να διευκολύνει την ανάπτυξη επιστημονικών μέσων για την καλύτερη εκτίμηση των αποθεμάτων και τη βιώσιμη διαχείριση των πόρων·

- να βοηθήσει τις χώρες εταίρους του Μαγκρέμπ να ενισχύσουν την ικανότητά τους όσον αφορά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών και στρατηγικών για την πολιτική αλλαγή, να στηρίξουν τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, να βελτιώσουν την ανθεκτικότητά τους στην κλιματική αλλαγή και να ενισχύσουν την πρόσβαση στις πληροφορίες·

➢ στο πλαίσιο της ενίσχυσης του διαλόγου πολιτικής ΕΕ-Νότιας Μεσογείου για την κλιματική αλλαγή, η Επιτροπή θα συνεχίσει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη πιλοτικών έργων στις χώρες που επιθυμούν να δοκιμάσουν την εφαρμογή του καλούμενου νέου μηχανισμού για την αγορά, όπως συμφωνήθηκε στο Durban, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων της σύμβασης-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή. Η Επιτροπή έχει ήδη δεσμευθεί, μέσω της εταιρικής σχέσης της παγκόσμιας τράπεζας για την ικανότητα εφαρμογής αγοραίων μηχανισμών και του μέσου εταιρικής σχέσης για τον άνθρακα. Οι πρωτοβουλίες αυτές, καθώς και άλλες παρόμοιες θα μπορούσαν, εφόσον πληρούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις, να οδηγήσουν σε διμερείς συμφωνίες με τις χώρες του Μαγκρέμπ που θα επέτρεπαν τη χρησιμοποίηση τομεακών πιστώσεων που θα προστίθενταν στην ουσιαστική «δική τους δράση» στον τομέα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ο στόχος θα ήταν η στήριξη των επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, καθώς και η μείωση αποτυπώματος διοξειδίου του άνθρακα του ενεργειακού τομέα. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θα ξεκινήσει διαβουλεύσεις με τρίτες χώρες εταίρους σχετικά με αυτές τις προοπτικές. Αν συντρέχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις, υπάρχει επαρκής ικανότητα απορρόφησης πιστώσεων και οι εταίροι μας ενδιαφέρονται, τότε η Επιτροπή θα προετοιμάσει την ανάθεση εντολών διαπραγμάτευσης.

Πολιτική προστασία

44. Η περιοχή του Μαγκρέμπ είναι ιδιαιτέρως ευάλωτη σε ανθρωπογενείς και φυσικές καταστροφές, ικανές να υπονομεύσουν σοβαρά τις προσπάθειες της περιοχής για βιώσιμη ανάπτυξη. Λαμβανομένης υπόψη της εγγύτητάς τους, καθώς και ότι είναι ευάλωτες στις επιπτώσεις του κλίματος, οι χώρες του Μαγκρέμπ μπορούν να αποκομίσουν μεγάλα οφέλη από στρατηγικές ανάπτυξης της ανθεκτικότητας έναντι της κλιματικής αλλαγής, καθώς και από τη στενή συνεργασία τόσο σε περιφερειακό επίπεδο όσο και με την ΕΕ, δεδομένου ότι οι φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές δεν σταματούν στα σύνορα. Η πολιτική προστασία αποτελεί ένα μέσο θεμελιώδους σημασίας για την οικοδόμηση καλής συνεργασίας και την ενίσχυση της αλληλεγγύης μεταξύ των χωρών.

45. Ενώ υπάρχουν για την περιοχή της Μεσογείου ένας άτλαντας κινδύνων και ένα αποτελεσματικό δίκτυο εθνικών ανταποκριτών για την πολιτική προστασία, η περιοχή του Μαγκρέμπ θα μπορούσε να επωφεληθεί από την ενίσχυση της συνεργασίας για να αυξήσει την ικανότητα πρόληψης, προσαρμογής, ετοιμότητας και αντιμετώπισης των καταστροφών, καθώς και για να συμβάλει στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική σταθερότητα στην περιοχή.

Βασιζόμενη στην ήδη υπάρχουσα συνεργασία σε αυτόν τον τομέα (μεταξύ άλλων, το ευρωμεσογειακό πρόγραμμα για την πρόληψη, την προετοιμασία και την αντίδραση στις φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές), η ΕΕ μπορεί:

➢ να προωθήσει την ανάπτυξη μιας περιφερειακής προσέγγισης όσον αφορά τη διαχείριση των καταστροφών, η οποία να βασίζεται περισσότερο στην πρόληψη και την προετοιμασία παρά στην αντίδραση, με όλους τους βασικούς ενδιαφερομένους·

➢ να προωθήσει την ενίσχυση της διαπεριφερειακής συνεργασίας στο Μαγκρέμπ, μέσω του δικτύου εθνικών ανταποκριτών για την πολιτική προστασία, προκειμένου να διασφαλιστεί ο συντονισμός των αποκρίσεων στις καταστροφές·

➢ να βοηθήσει να επεκταθεί ο «Άτλαντας κινδύνων» σε κινδύνους που δεν καλύπτονται από την πρώτη εκδοχή και οι οποίοι ενδέχεται να αφορούν ιδιαιτέρως την περιοχή του Μαγκρέμπ·

➢ να βοηθήσει στην ανάλυση της αύξησης των συνδεόμενων με το κλίμα κινδύνων και των αντίστοιχων προληπτικών δράσεων προσαρμογής·

➢ να συμβάλει στην ανάπτυξη της ικανότητας και στην ευαισθητοποίηση όσον αφορά την πρόληψη και την ετοιμότητα έναντι των καταστροφών και να παράσχει τεχνική βοήθεια για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών, όπως να δημιουργηθούν εθνικές πλατφόρμες για τη μείωση των κινδύνων καταστροφών και να χαραχθούν στρατηγικής προστασίας, προκειμένου να ενισχυθούν οι ικανότητες και οι κατάλληλες δομές πρόληψης σε κάθε χώρα.

ΣΤ. Μετανάστευση και κινητικότητα

46. Η μετανάστευση και η κινητικότητα διαδραματίζουν βασικό ρόλο στις σχέσεις της ΕΕ με τις χώρες του Μαγκρέμπ. Και τα δύο μέρη αντιμετωπίζουν σημαντικές και, σε μεγάλο βαθμό, παρόμοιες προκλήσεις σε αυτόν τον τομέα. Η καλύτερη οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης, η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, μεταξύ άλλων της εμπορίας ανθρώπων, η καλύτερη προώθηση της διεθνούς προστασίας στην περιοχή και η μεγιστοποίηση του αντικτύπου της μετανάστευσης στην ανάπτυξη αποτελούν θέματα αμοιβαίου συμφέροντος.

47. Στο πλαίσιο της συνολικής προσέγγισης της μετανάστευσης και της κινητικότητας, η ΕΕ δεσμεύτηκε να ενισχύσει τη συνεργασία σε θέματα μετανάστευσης και να ενθαρρύνει την κινητικότητα των πολιτών σε ένα ασφαλές περιβάλλον. Σε αυτή τη βάση, η ΕΕ πρότεινε να αρχίσει διαλόγους για τη μετανάστευση, την κινητικότητα και την ασφάλεια με ορισμένες χώρες της Νότιας Μεσογείου στην ανακοίνωσή της του Μαΐου 2011[12], με σκοπό την ενίσχυση των σχέσεών της με καθεμιά από αυτές σε συνάρτηση με τις ανάγκες τους, τη βούλησή τους και την ικανότητά τους να προωθήσουν τη συνεργασία σε αυτόν τον τομέα. Έτσι, οι διάλογοι αυτοί ξεκίνησαν επισήμως με το Μαρόκο και την Τυνησία με σκοπό τη σύναψη εταιρικής σχέσης κινητικότητας στο πολύ εγγύς μέλλον.

48. Επίσης, υπάρχει ακόμη μεγάλο περιθώριο ελιγμών για την ενίσχυση της στήριξης από την ΕΕ της συνεργασίας στο εσωτερικό της περιοχής του Μαγκρέμπ, καθώς και της συνεργασίας Μαγκρέμπ-υποσαχάριας Αφρικής στον τομέα των μεταναστεύσεων και της κινητικότητας. Συγκεκριμένα, η ΕΕ μπορεί:

➢ να καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες προς την κατεύθυνση της πλήρους εφαρμογής των υφιστάμενων υπουργικών δηλώσεων και σχεδίων δράσης στον τομέα της μετανάστευσης και της ανάπτυξης μεταξύ όλων των σχετικών φορέων, ιδίως της ευροαφρικανικής διαδικασίας για τη μετανάστευση και την κινητικότητα («διαδικασία του Ραμπάτ») και της εταιρικής σχέσης Αφρικής-ΕΕ για την μετανάστευση, την κινητικότητα και την απασχόληση.

➢ να στηρίξει καθεστώτα νόμιμης μετανάστευσης των χωρών του Μαγκρέμπ καθώς και μεταξύ των χωρών αυτών και των υποσαχάριων χωρών.

---

12 «Μία νέα απάντηση σε μια γειτονιά που αλλάζει – Επισκόπηση της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας» (25.5.11).

➢ να εκμεταλλεύεται με πιο συστηματικό τρόπο τις ευκαιρίες βελτίωσης της κινητικότητας που παρέχονται από τον κώδικα θεωρήσεων της ΕΕ, ιδίως για ορισμένες κατηγορίες, όπως οι νέοι, οι σπουδαστές ή η κοινωνία των πολιτών· να συμβάλει στην αύξηση της κατανόησης μέσω ανταλλαγής πληροφοριών για τα σχετικά με τη θεώρηση υφιστάμενα καθεστώτα.

➢ να προωθήσει την περιφερειακή συνεργασία στον τομέα της παρακολούθησης των συνόρων και της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης στο Μαγκρέμπ και στην υποσαχάρια περιοχή, μεταξύ άλλων, μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών σε περιφερειακό επίπεδο, κοινής ανάλυσης κινδύνων, κοινής διαχείρισης και εποπτείας των συνόρων, αστυνομικής συνεργασίας στα κοινά σύνορα, ιδίως στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων και ναρκωτικών.

➢ να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των χωρών της περιοχής σε θέματα επανεισδοχής, τόσο όσον αφορά την επανεισδοχή μεταξύ των χωρών του Μαγκρέμπ, όσο και από τις χώρες του Μαγκρέμπ στις υποσαχάριες χώρες, στο πλαίσιο του απολύτου σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των μεταναστών.

➢ να συνεχίσει να βοηθά τις χώρες του Μαγκρέμπ στον τομέα του ασύλου και της διεθνούς προστασίας, με μέτρα για την ανάπτυξη της ικανότητας στο πλαίσιο του προγράμματος περιφερειακής προστασίας στη Βόρεια Αφρική, ή με την εξέταση δυνατοτήτων επανεγκατάστασης·

➢ ενδεχομένως, να παρέχει πληροφορίες για τα θέματα που έχουν σχέση με την προξενική βοήθεια και προστασία που παρέχεται από την ΕΕ και να αναπτύξει μια κοινή προσέγγιση σε έναν τομέα που έχει αυξανόμενη σημασία τόσο για τα κράτη μέλη της ΕΕ όσο και για τις χώρες του Μαγκρέμπ.

Συμπέρασμα

49. Οι προτάσεις που διατυπώνονται ανωτέρω καταδεικνύουν τη στήριξη και το άμεσο ενδιαφέρον της ΕΕ για πιο προωθημένη ολοκλήρωση στο Μαγκρέμπ. Η πρόοδος στον τομέα της ολοκλήρωσης θα εξαρτηθεί καταρχήν και κυρίως από τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι ίδιες οι χώρες εταίροι. Η ενίσχυση των διμερών σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και των χωρών του Μαγκρέμπ μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου, αν και με έμμεσο τρόπο, μέσω της μεγαλύτερης σύγκλισης των προτύπων, των κανονισμών και των πολιτικών. Ωστόσο χρειάζεται να καταβληθούν προσπάθειες στο σύνολο του Μαγκρέμπ, προκειμένου να δοθεί ουσιαστική ώθηση σε αυτόν τον τομέα.

50. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος ελπίζουν να συζητήσουν αυτές τις προτάσεις με τα κράτη μέλη και άλλα όργανα της ΕΕ για να διασφαλίσουν μια κοινή προσέγγιση. Θα διεξαγάγουν επίσης διαβουλεύσεις σχετικά με τις προτάσεις αυτές με τα ενδιαφερόμενα μέρη της ΕΕ και του Μαγκρέμπ, ιδίως με τους αντιπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.

51. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος προτείνουν να δρομολογήσουν ένα υψηλού επιπέδου διάλογο μεταξύ της ΕΕ και της Ένωσης του Αραβικού Μαγκρέμπ σχετικά με αυτές τις προτάσεις. Απευθύνουν επίσης έκκληση προς άλλα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να ξεκινήσει ο διάλογος αυτός με τα ομόλογα όργανα του Μαγκρέμπ. Προτείνουν επίσης να διασφαλίσουν ότι τα θέματα αυτά θα αντιμετωπίζονται σε τακτικούς πολιτικούς διαλόγους οι οποίοι θα διεξάγονται με τις χώρες του Μαγκρέμπ. Θα πρέπει επίσης

να συμμετέχουν μη κυβερνητικοί ενδιαφερόμενοι, όπως εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών και του επιχειρηματικού κόσμου. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος ελπίζουν ότι, μέσω αυτών των ανταλλαγών, θα μπορέσουν να συνεχίσουν να συνεισφέρουν με χρήσιμο τρόπο στη δυναμική της συζήτησης για την ολοκλήρωση στο Μαγκρέμπ.